

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 73.

Tariffavtaler og arbeidskonflikter

1927.

(Conventions collectives et conflits du travail en 1927.)

UTGITT AV
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

OSLO
I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO
1928

Pris: Kr. 1.00.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VII. (Statistique Officielle de la Norvège, série VII.)

Trykt 1926:

- Nr. 186. Norges handel 1924. (*Commerce.*)
- 187. Skolevesenets tilstand 1923. (*Instruction publique.*)
- 188. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1922. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 189. Norges jernbaner 1924—1925. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 190. Norges telegrafvesen 1924—1925. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 191. Sjømannsforsikringen 1923. Fiskeriforsikringen 1923. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 192. Kommunevalgene 1925. (*Élections en 1925 pour les conseils communaux et municipaux.*)
- 193. Forsikringsselskaper 1924. (*Sociétés d'assurances.*)
- 194. Norges industri 1924. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 195. Ulykkesforsikringen 1923. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 196. Alkoholstatistikk 1924—1925. (*Statistique de l'alcool.*)
- 197. Norges postvesen 1925. (*Statistique postale.*)
- 198. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1926/27. (*Finances de l'État.*)
- 199. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1925—26. (*Salaires des ouvriers agricoles en 1925—1926.*)
- 200. Folkemengdens bevegelse 1923. (*Mouvement de la population.*)

Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII. (Statistique Officielle de la Norvège, série VIII.)

Trykt 1926:

- Nr. 1. Fattigvesenet 1922, 1923 og 1924. (*Assistance publique.*)
- 2. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1925. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1925.*)
- 3. Norges bergverksdrift 1925. (*Mines et usines.*)
- 4. Norges kommunale finanser 1923—1924. (*Finances des communes.*)
- 5. Norges sparebanker 1925. (*Caisses d'épargne.*)
- 6. Folkemengdens bevegelse 1911—1920. Hovedoversikt. (*Aperçu général du mouvement de la population en Norvège pendant les années 1911—1920.*)
- 7. Norges handel 1925. (*Commerce.*)
- 8. Norges fiskerier 1924. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 9. Sykeforsikringen 1925. (*Assurance-maladie.*)
- 10. Skiftevesenet samt Overformynderiene 1923 og 1924. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)

Trykt 1927:

- 11. Norges Brandkasse 1923—1925. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie.*)
- 12. Lønninger 1925—1926. (*Gages et salaires.*)
- 13. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1923. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 14. Forbudsavstemningen 18 oktober 1926. (*Plebiscite du 18 octobre 1926 de la prohibition des spiritueux.*)
- 15. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1927/28. (*Finances de l'État.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 73.

Tariffavtaler og arbeidskonflikter

1927.

(Conventions collectives et conflits du travail en 1927.)

UTGITT AV
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

OSLO
I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1928

Tidligere publikasjoner om megling og voldgift, tariffoverenskomster og arbeidskonflikter:

Det Statistiske Centralbyrå:

Arbeidsmarkedet 1906 og 1908. — Månedsskrift for Socialstatistikk. 1912.

Statistiske Meddelelser 1923 nr. 7.

Tariffoverenskomster og arbeidskonflikter i Norge 1922. VII. 105.

Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1923. VII. 145.

Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1924. VII. 177.

Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1925.
VIII. 2.

Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1926. VIII. 38.

Meglingsinstitusjonens virksomhet 1916—21 (offentliggjort i Sociale Meddelelser 1917—22).

Se også Beretning fra Arbeidernes Fagl. Landsorganisasjon 1908—26.

FORORD.

I årene 1923 til 1926 har Byråets statistikk over tariffavtaler og arbeidskonflikter vært trykt sammen med Riksmeglingsmannens beretning om Meglingsinstitusjonens virksomhet. Da beretningen for 1927 ikke er ferdig utarbeidet, har man ikke funnet å kunne utsette utgivelsen av Byråets statistikk. Beretningen for 1927 vil derfor sammen med beretningen for 1928 bli utgitt sammen med Byråets statistikk for 1928.

Ved utarbeidelsen av Byråets statistikk for 1927 er man gått frem efter samme plan som tidligere.

Tabellarbeidet er ledet av sekretær Signy Arctander, som også har skrevet innledningen.

Oslo, 1 oktober 1928.

Gunnar Jahn.

E. Storsteen.

INNHold

	Side
I. Tariffavtaler i 1927	1
Om utarbeidelsen	1
Tariffenes omfang	1
Tariffenes innhold	9
Tariffenes varighet	11
Tariffenes opprettelsesmåte	11
II. Arbeidskonflikter i 1927	15
Kilder	15
De største konflikter	15
Konfliktenes omfang og varighet	16
Fordeling på erhvervsgrupper og årstider	17

Table des matières.

	Pages
I. Conventions collectives en 1927	1
Élaboration	1
Étendue des conventions collectives	1
Contenu des conventions collectives	9
Durée des conventions collectives	11
Méthode d'établissement des conventions collectives	11
II. Conflits du travail en 1927	15
Élaboration	15
Conflits du travail les plus étendus	15
Étendue et durée des conflits	16
Répartition par groupes d'industrie et par saisons	17

I. Tariffavtaler i 1927.

I likhet med tidligere år har Byrået også for 1927 utarbeidet en statistisk oversikt over tariffoverenskomster og arbeidskonflikter. Angående materialet og utarbeidelsen henviser man til de foregående årganger. Også i år har man måttet supplere riksmeglingsmannens materiale med opplysninger fra partene.

Opgave over tariffenes omfang har man som regel fått fra begge parter, undertiden dog bare fra den ene part. De detaljerte tabeller vil av økonomiske grunner ikke bli trykt.

T a r i f f e n e s o m f a n g. Ved utgangen av 1927 var der i alt 846 tariffer som omfattet 122 536 arbeidere, mens der ved utgangen av 1926 var 535 tariffer som omfattet 105 920 arbeidere. Der er således stigning både i tariffenes antall og arbeidertallet. Stigningen i tariffenes omfang skyldes dels nye tariffer, dels at man har fått rede på en rekke tariffer som allerede har eksistert en tid, overveiende sådanne som er enslydende med landstariffen i vedkommende fag, men avsluttet med uorganiserte mestere. I en del tariffer har det også vist sig at det benyttede arbeidertall i 1926 var altfor lavt, og tallet er blitt revidert. Om de «nye» tariffer gjelder det samme som er anført i tidligere årganger av tariffstatistikken, at de ikke alle er nye i den forstand at de omfatter bedrifter og arbeidere hvis forhold ikke tidligere har vært tariffestet. Mange er fremkommet ved at allerede bestående tariffers område er blitt forminsket derved at en del av de bedrifter og arbeidere som omfattedes av dem er kommet med i «nye» tariffer.

Med hensyn til den store stigning i tariffenes antall er denne for en vesentlig del ikke reell, men skyldes en mere konsekvent gjennomførelse av prinsippene for tariffstatistikken:

Som telleenhet i tariffstatistikken er som bekjent valgt lovens definisjon av en tariffavtale, hvorefter denne er en avtale mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om arbeids- og lønningsvilkår eller andre arbeidsforhold. Imidlertid har dette prinsipp hittil ikke vært gjennomført i sin helhet. I enkelte forbund er der i den senere tid opstått tariffer som løper jevnside med landstariffene og med hensyn til innhold er enslydende med disse. Men de arbeidsgivere som har godkjent disse overenskomster er ikke innbyrdes organisert. En del av disse tariffer har vært betraktet som enkelttariffer, men de fleste har hittil i den offisielle statistikk vært betraktet som store overenskomster omfattende mange arbeidsgivere og arbeidere. Men da de arbeidsgivere som enkeltvis har undertegnet disse overenskomster ikke er innbyrdes forpliktet overfor hverandre, har man funnet det riktig for fremtiden å regne disse enslydende overenskomster som like mange overenskomster som der er arbeidsgivere.

Der blir derved et brudd i statistikken hvad antallet av tariffer angår, men dette har vært nødvendig for at statistikken skal bli bygget på et konsekvent gjennomført prinsipp. Det samme prinsipp later til å være rådende i den svenske statistikk. Det er særlig i Bygningsarbeiderforbundet, Bokbinderforbundet, Boktrykkerforbundet¹⁾ og Elektrikerforbundet at dette forhold spiller inn, og sammenligning av tariffenes antall i disse forbund og dermed beslektede erhvervsgrupper fra 1926 til 1927 kan derfor ikke foretas. Derimot vil der intet være til hinder for en sammenligning av arbeidertallet.

Denne nyordning har ikke helt kunnet gjennomføres, idet man innen Bygningsarbeiderforbundet ikke har kunnet få rede på alle således bestående «enkelt»-tariffer. Men man vil antagelig etterhvert få rede på alle, slik at statistikken med tiden vil kunne bli bygget på helt gjennomførte prinsipper.

I de følgende oversiktstabeller er grupperingen av tariffoverenskomstene etter e r h v e r v som tidligere foretatt etter b e d r i f t e n e s art. Man har fulgt industristatistikkenes grupperingsmåte.

198 av tariffene, omfattende 14 902 arbeidere, var nyoprettede eller nytilkomne i året. Disse fordeler sig således på de forskjellige erhvervsgrupper:

	Overensk.	Arbeidere.		Overensk.	Arbeidere.
Utvinning av metaller	3	227	Nærings- og nyd.m.in-		
Sten- og jordarter . .	2	87	dustri	23	2 028
Metallindustri	22	749	Polygrafisk industri .	-	-
Kjemisk industri . . .	4	614	Bygge- og anleggsvirk-		
Olje- og fettindustri .	-	-	somhet	25	406
Elektrisitet- og gass-			Transport	19	1 420
verk	9	78	Sjøfart	4	2 269
Treindustri	10	629	Skogbruk	1	30
Papirindustri	41	403	Handel	9	1 370
Lær- og gummiindustri	2	23	Forskjellige bedrifter .	8	136
Tekstilindustri	1	134			
Beklædningsindustri .	15	4 299	Tilsammen .	198	14 902

Dertil kommer at der under polygrafisk industri er regnet med 169 nye tariffer på grunn av den tidligere omtalte forandring i beregningsmåten.

En fordeling etter f a g f o r b u n d viser at den største tilvekst i arbeidertall forekommer innen Skredderforbundet, Nærings- og nydelsesmiddelarbeiderforbundet, Restaurasjonsforbundet, Handels- og kontorfunksjonærenes forbund og Transportarbeiderforbundet. I Skredderforbundet har en meget omfattende landstariff for konfeksjonsfabrikkene trådt istedenfor en del mindre tariffer. I Nærings- og nydelsesmiddelarbeiderforbundet skyldes stigningen vesentlig at en del større tariffer (f. eks. for chokoladefabrikkene) er oppløst og gått over til flere mindre. Dessuten er adskillige nye kommet til. I Norsk Restaurantforbund hadde der en tid vært arbeidet uten tariff, mens i 1927 tariffene med Norsk Rederforbund og Redernes Arbeidsgiverforening for innenriksk og utenriksk fart igjen trådte i virksomhet.

¹⁾ I Boktrykkerforbundet alene er der på denne måte kommet til 169 tariffer, idet ca. 170 uorganiserte mestere enkeltvis hadde godtatt Oslo-avisenes tariff. Dette blev før regnet som 1 tariff.

For Handels- og kontorfunksjonærer har man i år fått med en rekke tariffer hvorav muligens enkelte allerede har eksistert en tid. Innen Transportarbeiderforbundet blev der i 1927 opprettet flere nye tariffer. Dessuten er flere tariffer kommet til som ved årsskiftet 1926/27 var ute av virksomhet på grunn av konflikt.

Av de gjeldende tariffavtaler i 1926 er der falt bort 75, omfattende tilsammen 5 238 arbeidere. Ikke alle disse arbeidere har sluttet å arbeide etter tariff, idet — som tidligere nevnt — en del tariffer er gått inn under større overenskomster og en del større overenskomster er erstattet av flere mindre. En del anlegg og lignende arbeider er ferdige, så tariffene av den grunn er falt bort, likesom også en del bedrifter har helt eller midlertidig innstillet sin virksomhet. Ved en del bedrifter har tariffene ikke vært i orden ved årets utgang på grunn av konflikt. Flere steder hvor der tidligere har vært overenskomst har der i 1927 kun foreligget muntlig avtale. Da tariffavtaler skal være avfattet skriftlig, er disse følgelig ikke regnet med. Heller ikke er medregnet endel tilfelle hvor der kun er lokal overenskomst, og hvor det ikke har vært mulig å få fullstendige opplysninger.

Det samlede antall tariffer og det tilsvarende arbeidertall var ved utgangen av årene 1926 og 1927:

Erhvervsgrupper	Antall overenskomster		Antall arbeidere	
	31/12 1926	31/12 1927	31/12 1926	31/12 1927
I. Utvinning av metaller	6	6	3 613	2 877
II. Sten- og jordarter	33	29	5 332	6 616
III. Metallindustri	61	71	16 337	14 414
IV. Kjemisk industri	14	17	6 165	5 996
V. Olje- og fettindustri	3	1	275	272
VI. Elektrisitets- og gassverk . .	27	28	352	327
VII. Treindustri	62	55	5 677	5 009
VIII. Papirindustri	30	74	12 724	15 234
IX. Lær- og gummiindustri . . .	15	12	1 934	1 222
X. Tekstilindustri	9	8	3 301	2 826
XI. Beklædningsindustri	29	36	5 018	1) 7 012
XII. Nærings- og nytelsesm.ind. .	85	100	8 655	12 172
XIII. Polygrafisk industri	4	174	3 490	3 561
XIV. Bygge- og anleggsvirksomhet	81	133	11 857	15 708
XV. Transport	35	46	7 291	9 562
XVI. Sjøfart	15	16	8 084	12 747
XVII. Skogbruk	} 26	{ 5 15 20	} 5 815	{ 693 1 787 4 501
XVIII. Handel				
XIX. Forskjellige bedrifter				
Tilsammen	535	2) 846	105 920	122 536

1) 160 arbeidere ved 3 konfeksjonsfabrikker er tatt med 2 ganger, idet de omfattes av landstariffen for de almindelige arbeidsforholds vedkommende, mens der ved dem er opprettet særtariffer for enkelte spesielle lønns- og arbeidsforholds vedkommende.

2) Der er en tilsynelatende uoverensstemmelse mellom dette tall og fjorårets med de i teksten omhandlede tillegg og fradrag. Som nevnt kommer der i tillegg til de 535 tariffer ved utgangen av 1926 i alt 198 + 169, mens der går fra 75. Etter dette skulde antallet av tariffer ved utgangen av 1927 ha vært 827. Differansen 19 tariffer skyldes dels at tariffene innen et enkelt forbund er gjort op på en annen måte enn i 1926, dels endel andre endringer i behandlingen av eldre tariffer.

13 av tariffene i 1927 med tilsammen 864 arbeidere utløp ved årsskiftet eller var allerede utløpet innen årsskiftet. For disse siste var der imidlertid opplyst at arbeidet fortsatte på de gamle vilkår, og de er derfor tatt med.

I de fleste grupper er arbeidertallet steget fra 1926 til 1927. Relativt størst var stigningen i gruppe XVI, over 50 pct., dernæst gruppe XII, over 40 pct., mellom 30 og 40 pct. i gruppene XI, XIV og XV, mellom 20 og 30 pct. i gruppe II og gruppene XVII—XIX under ett og henimot 20 pct. i gruppe VIII.

Stigningen i gruppe XVI, Sjøfart, skyldes dels helt nye tariffer, dels at en del tariffer som midlertidig hadde vært ute av virksomhet igjen var trådt i kraft, dels skyldes stigningen at man for en eldre tariff har fått opgitt et betydelig større arbeidertall enn foregående år. I gruppe XII, Nærings- og nydelsesmiddelindustri, skyldes stigningen vesentlig nye tariffer. Dessuten er omfanget av en landstariff betydelig øket. Man har antagelig ifjor fått opgitt et minimumstall.

I gruppe XI, Beklædningsindustri, er — som tidligere nevnt — kommet til en meget omfattende landstariff.

I gruppe XV, Transport, er adskillige nye kommet til, likesom også omfanget av enkelte eldre er øket.¹⁾

I gruppe XIV, Bygge- og anleggsvirksomhet, er de nye og nytilkomne tariffer små, men man har til dels fått opgitt et betydelig høiere arbeidertall for de allerede tidligere medregnede.

I gruppe II, Sten- og jordarter, fikk man ifjor kun opgitt et minimumstall (antagelig kun for organiserte arbeidere). I år har man fått opplyst at de i denne gruppe medregnede tariffer er av et betydelig større omfang. Under «forskjellige bedrifter» blev ifjor samlet en rekke temmelig uensartede tariffer: kommunale tariffer, som omfattet arbeidere av forskjellig art, en del fløtertariffer, en rekke tariffer for handelsfunksjonærer, for barberer etc. I år er herav skilt ut 2 grupper, 1) Skogbruk og 2) Handel. I siste gruppe er der som nevnt før et stort antall nye og nytilkomne tariffer. Stigningen i arbeidertallet i gruppe XIII, Polygrafisk industri, har vært ubetydelig.

Stigningen i gruppe VIII har sin grunn dels i at man har fått opgitt et større arbeidertall i en eldre tariff, dels i at man har fått med opplysninger om adskillige tariffer for bokbindere hos uorganiserte mestere.

I en del grupper er arbeidertallet sunket. Størst har nedgangen vært i gruppe IX (ca. 37 pct.), I (ca. 20 pct.) og X (ca. 14 pct.), III (ca. 12 pct.) og VII (ca. 12 pct.). I de øvrige grupper har nedgangen vært ubetydelig. Nedgangen i gruppe IX, Lær og gummiindustri, skyldes at omfanget av en av de eldre tariffer er betydelig minsket. Årsaken til nedgangen i arbeidertall i gruppe I skyldes en forandret gruppering og ingen faktisk nedgang. I gruppe X, Tekstilindustri, skyldes nedgangen at landstariffens omfang er betydelig avtatt.

I gruppe III, Metallindustri, var der stigning i antallet av tariffer og nedgang i arbeidertallet. Tilgang og avgang av tariffer opveier hverandre omtrent hvad

¹⁾ Stigningen synes dog større enn den faktisk er. Tariffene for Luossavaara-Kiirunaavaara A/B er i år ført på denne gruppe, mens de ifjor blev ført på bergverk.

arbeidertallet angår, men omfanget av en del av de eldre tariffen er iflg. opplysningene i år gått ned. Også i gruppe VII skyldes nedgangen vesentlig at man i år har fått oppgitt et adskillig lavere arbeidertall enn ifjor for landstariffen.

Bevegelsen i arbeidertallet innen hver erhvervsgruppe kan ikke tas som noget uttrykk for beskjeftigelsen i vedkommende erhvervsgren i det hele. Oppgavene knytter sig nemlig såvidt mulig til situasjonen ved årets utgang. Og det hender at viktige bedrifter eller bedriftsgrupper innen en erhvervsgren kan være utelatt, da tariffordningene på dette tidspunkt ikke var ordnet. På samme måte kan andre — som ikke var tatt med ved forrige årsskifte — være kommet med. Det har heller ikke alltid vært mulig å bruke tallene ved årets utgang. For sesongbedrifter o. l. må brukes det arbeidertall som er beskjeftiget når det er sesong.

Dessuten må bemerkes at der alltid må klebe nogen usikkerhet ved arbeidertallet, i hvert fall for de større tariffen. I år har man i det vesentlige for de større tariffen holdt sig til de offisielle tall anvendt i voldgiftsretten. Men også disse er jo nærmest å betrakte som anslagstall. — For øvrig har man hyppig søkt opplysninger fra begge parter, men da de mottatte svar ofte er temmelig forskjellige, må avgjørelsen undertiden bero på skjønn.

Av disse forskjellige grunner blir arbeidertallet kun et tilnærmedesvis mål for det antall som ved årets utgang har tariffestede arbeidsforhold.

Av de gjeldende tariffen ved utgangen av 1927 må 40 karakteriseres som landsoverenskomster, idet de gjaldt et utstrakt område og angikk en betydelig del av landets arbeidere i vedkommende fag eller industri. De omfattet ca. 73 000 arbeidere.

T a r i f f e n e s i n n h o l d. Oppgavene over lønnssetser er dessverre ikke fullstendige, idet der savnes en del oppgaver for begge år. I en del tariffen med spesifiserte akkordsatser er det heller ikke mulig å gi noget betegnende uttrykk for lønningenes bevegelse.

Av de 638 tariffen hvor vi har oppgaver over lønninger for begge år har der i 614 tariffen, omfattende 108 690 arbeidere, vært fall i lønningene fra 1926 til 1927. I en enkelt tariff med 20 arbeidere var der stigning. 23 tariffen, omfattende 1 329 arbeidere, blev prolongert eller var ikke blitt opsagt. Uforandrede eller stigende lønninger fra 1926 til 1927 er således en ren undtagelse.

Det lønnsfall som fant sted artet sig temmelig forskjellig i de forskjellige fag og erhvervsgrener. (Se herom den korte oversikt over lønnsbevegelsen, i «Lønninger 1927».)

Å foreta nogen beregninger over lønnsfallet under ett på grunnlag av tariffenes lønnssetser lar sig ikke gjøre, da disse ikke alltid gir uttrykk for det faktiske fall i individuelle lønninger som har funnet sted. For dog tilnærmedesvis å gi et begrep om lønnsfallets størrelse skal her anføres for en del viktigere tariffen det procentvise fall som man regner med.

Da de fleste tariffrevisjoner i 1927 blev avgjort ved tvungen voldgift og voldgiftsdommene som regel bestemte et lønnsnedslag av 15 pct., blev dette

den almindeligst forekommende norm for lønnsreduksjonene fra 1926 til 1927. Dette blev lagt til grunn for de nye tariffer i bergverksindustrien, stenindustrien, den mekaniske industri, den elektrokjemiske og elektrotekniske industri, sagbruksindustrien, papirindustrien, skotøiindustrien, tekstilindustrien, konfeksjonsindustrien, chokolade-, tobakk- og margarinindustrien, ved teglverkene og hvitglassverkene og i en rekke andre tariffer. I endel tariffer, som f. eks. ved militære verksteder, Porsgrunds Porselænsfabrik og Slemmestad Cementfabrikk, dreiet lønnsreduksjonen sig om 12 à 14 pct. De fleste kommunearbeidertariffer redusertes med omkring 10 pct.

For håndverksfagene, hvor der i 1926 var fastsatt tariffer med 2 års varighet, blev reduksjonen ifølge indeksregulering 9 pct. for bryggeriene og møllene, 8.6 pct. for bakere og konditorer og 6.7 pct. for bygningsarbeidere, murere, malere, møbelindustriarbeidere, skreddere, litografer, boktrykkere og bokbindere. De større tariffer for sjøfolk blev våren 1927 bygget på en lønnsreduksjon av 6 à 7 pct. Landstariffen for transportarbeidere blev ifølge indeks redusert 8.6 pct. i juni. Ved voldgiftsdom i desember blev den nye tariff bygget på en yderligere reduksjon av 12 pct.

Bevegelsen i lønninger fra 1926 til 1927 viser således et temmelig uensartet billede, om enn de av voldgiftsretten fastsatte 15 pct. er det almindelige.

Med hensyn til lønnsformer er der ikke foregått nogen forandring av betydning i de tidligere bestående forhold. Man henviser herom til de foregående årganger.

Nogen fordeling av tariffene efter bestemmelsene om minstelønn eller normallønn har man i år ikke foretatt, da man i så mange tilfelle savner nøiaktige opplysninger herom.

De øvrige lønnsbestemmelser — om overtidsprocenter, læreguttskalaer o. s. v. — er gjennomgående uforandret i de nye tariffer. Dog er læreguttskalaenes lønnsatser som regel forandret i overensstemmelse med lønnsattsene for øvrig.

Efter feriens lengde fordeler antallet av overenskomster og arbeidere sig således:

	Absolutte tall		Relative tall			
	1927.		1927.		1926.	
	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.
6 dager (1 uke)	21	2 029	2,5	1,6	6,1	2,2
8 »	231	51 566	27,3	42,1	29,5	43,1
1—2 uker	24	4 143	2,8	3,4	1,9	0,5
12 dager (2 uker)	518	59 253	61,2	48,4	54,4	49,9
Over 2 uker	33	1 927	3,9	1,5	5,1	2,5
Uoppgitt eller ingen feried.	19	3 618	2,3	3,0	3,0	1,8
	846	122 536	100,0	100,0	100,0	100,0

Vel 90 pct. av arbeiderne har 8 eller 12 dagers ferie. Forandringene fra 1926 til 1927 med hensyn til feriens lengde synes forholdsvis ubetydelige. Der er nogen stigning i gruppen 1—2 ukers ferie, antagelig av den grunn at der

for landstariffen i den elektrokjemiske industri ved voldgiftsdom blev fastsatt 8 dager for almindelige arbeidere og 10 dager for skiftarbeidere mot tidligere 12 og 14. Enn videre er der et noget større antall i 1927 enn i 1926, hvor man mangler opplysninger om feriens lengde, eller hvor der ingen bestemmelse er om feriedager.

Ferians lengde i de forskjellige erhvervsgrupper fremgår av tabellen neste side.

V a r i g h e t. Tariffene har i de senere år som regel en varighet av 1 år. I de to siste år har der dog hyppig vært inngått tariffen med 2 års varighet, men da som regel med adgang til en eller flere reguleringer i tariffperioden i henhold til de offisielle indekstall. Også i kortvarigere tariffen forekommer tilfelle av indeksregulering i tariffperioden.

I tabellen side 13 er de tariffen som var gjeldende i slutningen av 1927 fordelt etter endelig utløpstid. Der er anført i hvor mange tariffen der var bestemmelse om indeksregulering, og når denne i tilfelle hadde funnet eller skulde finne sted.

I tabellen side 14 er tariffen fordelt etter erhvervsgrupper og utløpstid. Fordelingen på kvartaler er foretatt etter den endelige utløpsmåned.

Angående o p r e t t e l s e s m å t e n er å si at den midlertidige voldgiftslov blev vedtatt 4 mai 1927; medlemmene av voldgiftsretten blev opnevnt 6 mai, og retten trådte umiddelbart derefter i virksomhet. Alle større og viktigere tariffen blev etter den tid avgjort ved tvungen voldgift. Der blev i alt avsagt 57 voldgiftsdommer. Disse omfattet ca. 46 000 arbeidere. I de enkelte måneder forekom følgende antall dommer:

	Antall dommer	Antall arbeidere
Mai	10	15 179
Juni	9	3 343
Juli	21	19 155
August	10	4 233
September	3	370
Oktober	-	-
November	1	80
Desember	3	3 450
Tilsammen	57	45 810

Loven om arbeidstvister krever at hver tariff skal inneholde bestemmelser om o p s i g e l s e s f r i s t, hvis ikke utløpstiden er uttrykkelig fastsatt på forhånd, og loven setter fristens lengde til 3 måneder før utløpstiden, når man ikke uttrykkelig er kommet overens om en annen opsigelsesfrist.

Feriers lengde i de forskjellige erhvervsgrupper.

Erhvervsgrupper	6 dager (1 uke)		8 dager		1—2 uker		12 dager (2 uker)		Over 2 uker		Uoppgitt eller ingen ferie- dager		Tilsammen	
	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.
I. Utvinning av metaller	2	157	2	2 430	-	-	2	290	-	-	-	-	6	2 877
II. Sten- og jordarter	6	548	12	3 044	1	200	9	2 524	-	-	1	300	29	6 616
III. Metallindustri	-	-	59	11 131	1	122	9	3 031	1	40	1	90	71	14 414
IV. Kjemisk industri	-	-	2	84	2	3 040	13	2 872	-	-	-	-	17	5 996
V. Olje- og fettindustri	-	-	-	-	-	-	1	272	-	-	-	-	1	272
VI. Elektrisitets- og gassverk	-	-	5	37	2	28	14	145	7	117	-	-	28	327
VII. Treindustri	5	325	40	4 188	-	-	10	496	-	-	-	-	55	5 009
VIII. Papirindustri	-	-	16	13 913	-	-	58	1 321	-	-	-	-	74	15 234
IX. Lær- og gummiindustri	-	-	11	1 197	-	-	1	25	-	-	-	-	12	1 222
X. Tekstilindustri	-	-	8	2 826	-	-	-	-	-	-	-	-	8	2 826
XI. Beklædning	2	8	20	2 606	1	15	13	4 383	-	-	-	-	36	7 012
XII. Nærings- og nydelsesm.ind.	1	86	7	1 477	2	30	82	9 124	2	33	6	1 422	100	12 172
XIII. Polygrafisk industri	-	-	-	-	-	-	174	3 561	-	-	-	-	174	3 561
XIV. Bygge- og anleggsvirks.	2	20	42	291	3	75	81	15 043	4	267	1	12	133	15 708
XV. Transport	2	85	5	3 335	3	118	28	5 365	3	266	5	393	46	9 562
XVI. Sjøfart	1	800	1	5 000	7	266	5	5 950	1	16	1	715	16	12 747
XVII. Skoger	-	-	1	7	-	-	-	-	-	-	4	686	5	693
XVIII. Handel	-	-	-	-	1	29	7	1 320	7	438	-	-	15	1 787
XIX. Forskjellig	-	-	-	-	1	220	11	3 531	8	750	-	-	20	4 501
Tilsammen	21	2 029	231	51 566	24	4 143	518	59 253	33	1 927	19	3 618	846	122 536

Tariffer i 1927 fordelt efter utløpstid og tidspunktet for indeksregulering.

Endelig utløpstid	Det samlede antall tariffer ved utgangen av 1927	Derav med indeksregulering i																
		I alt	1927			1928				1 og 3 kv. 1928	3 kv. 1928 og 1 kv. 1929	2 kv. 1928 og 1929	1 og 3 kv. 1928 og 1 kv. 1929					
			1 kv.	2 kv.	3 og 4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.									
Utløpet ved årets utgang eller ikke fornyet . . .	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1928: 1 kvartal . . .	379	68	68	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— 2 — . . .	199	27	16	1	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— 3 — . . .	77	27	1	2	19	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— 4 — . . .	34	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1929: 1 — . . .	83	83	-	-	3	-	1	-	-	79	-	-	-	-	-	-	-	-
— 2 — . . .	30	28	-	-	-	-	-	-	-	28	-	-	-	-	-	-	-	-
— 3 og 4 kvartal . . .	13	13	-	-	1	1	3	1	30	4	1	-	2	-	-	-	-	-
1930: 2 kvartal . . .	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
Ubest. utløpstid . . .	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	846	¹⁾ 254	68	17	3	38	4	6	1	111	1	3	2	26960	80	1108	710	-

¹⁾ I Statistisk Årbok 1928 tabell 151 er kun anført 178 tariffer med indeksregulering, omfattende 52 576 arbeidere. Differensen skyldes at der i årboktabellen bare var regnet med tariffer inngått i 1927 med bestemmelse om indeksregulering, ikke tariffer som blev inngått i 1926 og indeksregulert i 1927.

Tariffer i 1927 fordelt efter utløpstid og erhverv.

Erhvervsgrupper	Utløpet ved årets utgang eller ikke fornyet ¹⁾		1928.								1929						1930		Ubestemt		I alt ²⁾		
			1. kv.		2. kv.		3. kv.		4. kv.		1. kv.		2. kv.		3. og 4. kv.								
	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.	Arb.	Overensk.
I. Utvinn. av met.	1	70	1	60	-	-	1	230	-	-	1	2 200	-	-	1	97	-	-	1	220	6	2 877	
II. Sten- og jord. .	1	9	11	1 945	4	1 110	3	1 000	-	-	1	22	5	419	1	2 000	-	-	3	111	29	6 616	
III. Metallindustri .	-	-	9	450	3	322	2	40	1	8	45	10 632	4	625	4	717	-	-	3	1 620	71	14 414	
IV. Kjemisk industri	-	16	2	635	4	140	6	3 777	1	10	-	-	3	1 418	-	-	-	-	-	-	17	5 996	
V. Olje- og fettind.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	272	-	-	-	-	-	-	-	1	272
VI. Elektrisitets- og gassverk	3	18	1	12	15	153	4	33	4	95	-	-	1	16	-	-	-	-	-	-	-	28	327
VII. Treindustri . .	-	-	18	762	17	1 245	7	715	-	-	9	2 124	-	-	1	80	-	-	3	83	55	5 009	
VIII. Papirindustri .	-	-	59	1 421	3	206	11	13 567	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	40	74	15 234	
IX. Lær- og gummiindustri	1	530	-	-	1	25	-	-	-	-	1	150	8	503	1	14	-	-	-	-	-	12	1 222
X. Tekstilindustri .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	2 726	1	100	-	-	-	-	-	-	-	8	2 826
XI. Beklædningsind.	-	-	7	488	8	3 843	3	250	2	210	15	2 136	-	-	1	85	-	-	-	-	-	36	7 012
XII. Nærings- og nydelsesm.industri	1	4	20	2 872	45	5 622	24	1 497	2	43	2	102	3	1 382	3	650	-	-	-	-	-	100	12 172
XIII. Polygrafisk ind.	-	-	174	3 561	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	174	3 561
XIV. Byg- og anleggsvirks.	1	7	53	10 993	71	1 143	-	-	1	25	2	78	3	217	-	-	-	-	2	3 245	133	15 708	
XV. Transport	2	18	8	804	9	2 093	4	440	17	4 639	-	-	1	350	1	30	3	1 108	1	80	46	9 562	
XVI. Sjøfart	-	-	12	10 903	1	16	2	728	1	1 100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	12 747
XVII. Skogbruk . . .	-	-	2	126	1	260	1	7	1	300	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	693
XVIII. Handel	-	-	2	1 223	4	53	5	390	4	121	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	1 787
XIX. Forskjellig . .	2	192	-	-	13	3 997	4	232	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	80	20	4 501	
Tilsammen	13	864	379	36 255	199	20 228	77	22 906	34	6 551	83	20 170	30	5 302	13	3 673	3	1 108	15	5 479	846	122 536	

¹⁾ 6 tariffer med 611 arbeidere utløp ^{31/12} 1927. ²⁾ Derav 254 tariffer med 68 533 arbeidere med indeksregulering en eller flere ganger i tariffperioden.

Tariffene i 1927 fordeler sig således efter opsigelsesfristens lengde:

	Under 1 mnd.	1 mnd.	6 uker	2 mnd.	3 mnd.	4 mnd.	Med		I alt
							Uop- gitt	fastsatt utløpstid	
Antall tariffer	28	294	5	94	239	2	21	163	846
Antall arbeidere	5 733	33 212	1 385	11 695	14 493	750	424	54 844	122 536

Der var i 1926 og 1927 i motsetning til de foregående år i et stort antall tariffer tatt inn bestemmelse om en fastsatt utløpstid, da tariffene uten opsigelse skulde utløpe.

II. Arbeidskonflikter 1927.

Materialet skriver sig som i tidligere år vesentlig fra fagforbundene, men man har også i stor utstrekning benyttet riksmeglingsmannens, kretsmeglingsmennenes og Norsk Arbeidsgiverforenings opgaver til kontroll. Også «Arbeidsgiveren», Landsorganisasjonens Meddelelsesblad og en rekke andre fagblad og årsberetninger er benyttet til supplerings.

Av økonomiske grunner trykkes heller ikke i år tabellene med de fullstendige opplysninger om hver enkelt konflikt, men kun tallene for de største konflikter, og en almindelig oversikt for samtlige.

Det er antagelig lykkes å få opplysninger om de fleste arbeidskonflikter i året. Angående de forskjellige prinsipper for Byråets, Arbeidsgiverforeningens og Landsorganisasjonens konfliktsstatistikk henvises til Statistiske Meddelelser nr. 7, 1923.

I året 1927 er der forekommet i alt 96 konflikter. De mest omfattende var følgende:

	Varighet i 1927 fra — til —	Antall arbeidere	Tapte arbeidsdager
Cementfabrikken Norge	—21/3	180	11 880
Bergverkenes Landssammenslutning	14/2—23/5	2 200	178 200
Mekaniske Verksteders Landsforbund	14/2—11/5	8 000	568 000
Skofabrikkene i N. A. F.	14/2—11/5	1 300	92 300
Skofabrikken Frisko	14/2—11/5	151	10 721
Råde Skofabrikk	14/2—11/5	150	10 650
Tekstilfabrikkene i N. A. F.	14/2—12/5	2 000	144 000
De Forenede Uldvarefabrikker	25/2—2/6	134	10 594
Bygmestrene i Sandefjord	1/4—26/11	70	13 930
3 trikotasjefabrikker i Oslo	1/4—18/6	350	21 700
O. Mustad og Søn (Brusveen fabrikk)	16/4—15/6	650	31 200
Skienavasdraget ¹⁾	1/5—1/12	66	11 880
Trevarefabrikkene i N. A. F.	2/5—16/5	1 500	18 000
Christiania Glasmagasinet	9/5—15/6	590	17 700
Fredrikstad Mek. Verksted	6/7	160	24 320
Porsgrunds Porselænsfabrik	1/8—17/10	250	16 500

¹⁾ Vedk. fagforbund har meddelt at konflikten pågikk ved årets utgang. Her er den dog kun regnet til 1/12, idet man har gått ut fra at sesongen da normalt måtte være slutt.

Inndelingen av konfliktene etter deres karakter er også i år sløifet, da avgjørelsen herav i mange tilfelle er usikker.

Ved Statens virksomheter har der i årets løp vært 1 konflikt, nemlig ved Telegrafvesenets verksted.

Ved kommunale virksomheter har der vært 3 konflikter i 1927. I Bærums kommune var der konflikt fra 11 juni til 25 juli, omfattende 135 kommunale arbeidere. Av skogsarbeiderkonfliktene ved årets utgang gjaldt én Åsnes kommunes arbeidere. Omfanget av disse skogsarbeiderkonflikter er vanskelig å bestemme med sikkerhet, da arbeidertallet varierer så sterkt i årets løp, men ifølge Skog- og landarbeiderforbundets opgaver angikk konflikten 110 mann. Den tredje kommunale konflikt var av mindre betydning.

I alle større og mere omfangsrike konflikter i året har der vært meglet. Efterat voldgiftsloven var trådt i kraft i mai 1927, blev de mest betydningsfulle konflikter avgjort ved tvungen voldgift.

Avgjørende for konfliktenes størrelse er dels deres omfang, altså antallet av rammede arbeidere, og dels deres varighet.

Efter arbeidertallet fordeler konfliktene i 1927 sig således:

Under 50 arb.	50—100 arb.	100—200 arb.	200—400 arb.	400—600 arb.	600—1 000 arb.	1 000 arb. og over	Tils.
50	15	17	6	1	2	5	96

Over halvparten av årets konflikter gjaldt således et lite arbeidertall.

Efter konfliktenes varighet (løpende arbeidsdager) får man følgende fordeling:

Til og med 10 dager	11—30 dager	31—60 dager	61—90 dager	91—120 dager	121—180 dager	Over 180 dager	Tils.
11	25	19	22	4	8	7	96

Ca. 46 pct. av konfliktene hadde en varighet av 11—60 dager, ca. 43 pct. hadde en varighet av over 2 måneder, og ca. 11 pct. hadde en varighet av under 10 dager.

Det har også interesse å se hvorledes arbeidertallet fordeler sig etter konfliktenes varighet:

	Til og med 10 dager	11—30 dager	31—60 dager	61—90 dager	91—120 dager	121—180 dager	Over 180 dager	Tils.
Absolutt	470	4 298	1 614	15 441	94	358	181	22 456
Relativt	2,1	19,1	7,2	68,8	0,4	1,6	0,8	100,0

For størsteparten av arbeiderne, 68.8 pct. av samtlige, har konfliktene i 1927 varet fra 2 til 3 måneder. I denne gruppe faller årets største og viktigste konflikter, konfliktene angående vårtariffene for mekanisk industri, bergverks-, tekstil- og skotøiindustri samt en rekke mindre konflikter overveiende i de

samme industrigrener. Henimot 3 pct. av arbeiderne har vært over 3 måneder i konflikt. Ved Porsgrunds Porselensfabrik var der 2 konflikter i årets løp.

Man har også foretatt en fordeling av konfliktene etter det felles mål for deres omfang og varighet, de tapte arbeidsdager.

	Tapte arbeidsdager									
	Under 500	500—1 000	1 000—2 000	2 000—5 000	5 000—10 000	10 000—20 000	20 000—50 000	50 000—100 000	100 000 og over	I alt
Antall konflikter	24	8	12	26	10	9	3	1	3	96

Der var i 1927 et mindre antall konflikter på de høieste grupper enn i de to foregående år. I gruppene over 20 000 tapte dager var der i 1925 8 konflikter eller 9.5 pct. av samtlige, i 1926 19 konflikter eller 16.8 pct. og i 1927 7 konflikter eller 7.3 pct.

Antallet av tapte dager er beregnet på samme måte som i tidligere år ved å multiplisere arbeidertallet ved konfliktens utbrudd med antallet av arbeidsdager konflikten varer.¹⁾ Som nevnt i tidligere årganger kan antallet av tapte dager aldri bli helt nøyaktig, da man ikke kan gå ut fra at arbeidertallet er k o n s t a n t under en konflikt. Antallet av tapte dager kan derfor kun betraktes som et omtrentlig uttrykk for konfliktenes omfang og varighet.

Følgende fordeling av konfliktene på erhvervsgrupper viser hvilke fag der har vært særlig rammet av arbeidsstans:

	Konflikter	Arbeidere	Tapte dager
Utvinning av metaller	1	2 200	178 200
Jord- og stenindustri	14	1 809	63 948
Metallindustri	17	10 093	671 371
Kjemisk industri	1	89	3 649
Treindustri	14	1 937	46 467
Papirindustri	4	276	9 257
Lær- og gummiindustri	2	65	5 030
Tekstilindustri	5	2 684	186 594
Industri for beklædning	7	1 921	127 471
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	4	137	5 389
Byggeindustri	18	650	33 103
Transport	4	250	12 765
Sjøfart	1	4	160
Skogbruk	4	341	30 685
I alt	96	22 456	1 374 089
Herav Staten	1	50	2 500
» kommunene	3	263	12 395

¹⁾ Varigheten er regnet fra første konfliktsdag til første arbeidsdag etter konfliktens avslutning. Søn- og helligdager og andre regulære fridager er trukket fra.

Da årets mest omfattende konflikter gjaldt de store vårtariffer i hjemmeindustrien og der også var flere andre betydelige konflikter i disse industrigrupper, samler de største konflikter sig på gruppene Utvinning av metaller, Metallindustri, Tekstilindustri og Beklædningsindustri. For øvrig forekom der store konflikter i gruppene Jord- og stenindustri (Chr.a Glasmagasinet, Porsgrunds Porselænsfabrik, Cementfabrikken Norge), Treindustri (kortere stans ved sagbrukene), Bygningsindustri (byggmestrene i Sandefjord og en rekke mindre konflikter) og Skogbruk (fløter- og skogskonflikter).

Konfliktene fordeler sig således på årets kvartaler (etter begynnelsestid):

	Konflikter	Arbeidere		Konflikter	Arbeidere
1. kv.	36	16 209	3. kv.	15	815
2. »	40	5 071	4. »	5	361

9 av de konflikter som er ført op på 1. kvartal var allerede begynt i 1926.

Konfliktene samler sig alt overveiende på årets to første kvartaler. Etterat voldgiftsloven var trådt i kraft i mai, blev alle betydeligere konflikter avgjort ved tvungen voldgift.

Følgende hovedtall gir en oversikt over arbeidskonfliktenes utvikling i de senere år:

	Konflikter	Arbeidere	Tapte arbeidsdager
1921	89	154 421	ca. 3 584 000
1922	26	2 168	» 91 000
1923	57	24 965	» 796 000
1924	61	63 117	» 5 152 000
1925	84	13 752	» 667 000
1926	113	51 487	» 2 205 000
1927	96	22 456	» 1 374 000

Antallet av konflikter var lavere i 1927 enn i 1926, men høiere enn i årene 1921 til 1925. Antallet av tapte arbeidsdager var adskillig lavere enn i 1926 og betydelig under det tilsvarende i de store konfliktsår 1921 og 1924.

Rekke VIII.

Trykt 1927 (forts. sulett):

- Nr. 16. Det civile veterinærvesen 1924. (*Service vétérinaire civil.*)
 — 17. Sinnssykeasylenes virksomhet 1925. (*Hospices d'aliénés.*)
 — 18. Skolevesenets tilstand 1924—25. (*Instruction publique.*)
 — 19. Norges jernbaner 1925—26. (*Chemins de fer norvégiens.*)
 — 20. De spedalske i Norge 1921—25. (*Rapport sur les lépreux en Norvège pour les années 1921—1925.*)
 — 21. Forsikringselskaper 1925. (*Sociétés d'assurances.*)
 — 22. Folkemengdens bevegelse 1924. (*Mouvement de la population.*)
 — 23. Sjømannsforsikringen 1924. Fiskeriforsikringen 1924. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
 — 24. Norges industri 1925. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
 — 25. Fagskolestatistikk 1923/24—1925/26. (*Écoles professionnelles.*)
 — 26. Ulykkesforsikringen 1924. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
 — 27. Norges postvesen 1926. (*Statistique postale.*)
 — 28. Landbruksareal og husdyrhold 1926. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1926. Recensement représentatif.*)
 — 29. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1924. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
 — 30. Norges skibsfart 1925. (*Navigation.*)
 — 31. Meieribruket i Norge i 1925. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1925.*)
 — 32. Norges telegrafvesen 1925/26. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
 — 33. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1926—27. (*Salaires des ouvriers agricoles 1926—1927.*)
 — 34. Skogbrukstelling for Norge. (*Recensement de sylviculture.*)
 — 35. Norges bergverksdrift 1926. (*Mines et usines.*)
 — 36. Kriminalstatistikk 1923 og 1924. Med Hovedoversikt 1905—1924. (*Statistique de la criminalité pour les années 1923 et 1924. Aperçu général de la criminalité pendant les années 1905—1924.*)
 — 37. Norges fiskerier 1925. (*Grandes pêches maritimes.*)
 — 38. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1926. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1926.*)
 — 39. Landbruksareal og husdyrhold 1927. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1927. Recensement représentatif.*)
 — 40. Norges skibsfart 1926. (*Navigation.*)
 — 41. Norges sparebanker 1926. (*Caisses d'épargne.*)
 — 42. Norges handel 1926. (*Commerce.*)
 — 43. Sykeforsikringen 1926. (*Assurance-maladie.*)
 — 44. Norges kommunale finanser 1924/25. (*Finances des communes.*)
 — 45. Private aktiebanker 1926. (*Banques privées par actions.*)
 — 46. Fengselsstyrelsens årbok 1924. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1924.*)
 — 47. Folkemengdens bevegelse 1925. (*Mouvement de la population.*)

Trykt 1928:

- Nr. 48. Norges civile, geistlige, rettslige og militære inndeling 1 januar 1928. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques, judiciaires et militaires du royaume de Norvège le 1er janvier 1928.*)
 — 49. Det civile veterinærvesen 1925. (*Service vétérinaire civil.*)
 — 50. Sinnssykeasylenes virksomhet 1926. (*Hospices d'aliénés.*)

- Nr. 51. Lønninger 1927. (*Gages et salaires.*)
 — 52. Den private forsikringsvirksomhet i Norge 1913—1925. (*Assurances privées en Norvège pendant les années 1913—1925.*)
 — 53. Forsikringselskaper 1926. (*Sociétés d'assurances.*)
 — 54. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1928/29. (*Finances de l'État.*)
 — 55. Norges jernbaner 1926—27. (*Chemins de fer norvégiens.*)
 — 56. Forsømte barn 1925 og 1926. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
 — 57. Norges industri 1926. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
 — 58. Meieribruket i Norge i 1926. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1926.*)
 — 59. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1925. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
 — 60. Sjømannsforsikringen 1925. Fiskerforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
 — 61. Norges postvesen 1927. (*Statistique postale.*)
 — 62. Industrierbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
 — 63. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1927—28. (*Salaires des ouvriers agricoles 1927—28.*)
 — 64. Det civile veterinærvesen 1926. (*Service vétérinaire civil.*)
 — 65. Norges telegrafvesen 1926—27. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
 — 66. Skolevesenets tilstand 1925—26. (*Instruction publique.*)
 — 67. Fattigvesenet 1925 og 1921. (*Assistance publique.*)
 — 68. Norges kommunale finanser 1925/26. (*Finances des communes.*)
 — 69. Stortingsvalget 1927. (*Élections en 1927 pour le «Storting».*)
 — 70. Folkemengens bevegelse 1926. (*Mouvement de la population.*)
 — 71. Alkoholstatistikk 1926—1927. (*Statistique de l'alcool.*)
 — 72. Norges fiskerier 1926. (*Grandes pêches maritimes.*)
 — 73. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1927. (*Conventions collectives et conflits du travail en 1927.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

- Statistisk Årbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: 47de årgang 1928. Oslo 1928.
 (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
 Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 45de bind 1927. Oslo 1927.
 (*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)
 Månedsopgaver over vareomsetningen med utlandet 1927. Femtende bind. Oslo 1928.
 (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1926. Quinzième année.*)
 Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)
 Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926.
 (*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. A s c h e h o u g & C o., Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

15 oktober 1928.